

Nr 66.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1926 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag om personalindragningar i statsdepartementen m. m. jämte i ämnet väckta motioner, allt i vad rör jordbruksdepartementet.

(1:a avd.)

I den till riksdagen den 7 januari 1926 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1926—1927 har till behandling upptagits frågan om besparingar genom personalindragningar m. fl. åtgärder inom statsdepartementen. Därvid har dels i det under rubrik »för flera huvudtitlar gemensamma frågor» statsverkspropositionen bifogade statsrådsprotokollet över finansärenden för nämnda dag chefen för finansdepartementet lämnat en redogörelse för de allmänna grunder, enligt vilka berörda besparingsåtgärder enligt hans mening borde genomföras, dels ock i vederbörande punkter under de olika huvudtitlarna framlagts i enlighet med dessa allmänna grunder utarbetade förslag till stater och anslagsberäkning. I anslutning till denna uppställning av ärendet behandlar utskottet i detta utlåtande först Kungl. Maj:ts förslag i avseende å de allmänna riktlinjerna för de ifrågavarande besparingsåtgärderna och därefter staten och anslaget för jordbruksdepartementet, vilket enligt grunderna för remissen av statsverkspropositionen tillhör jordbruksutskottets handläggning. I ärendet väckta, till utskottet remitterade motioner upptagas i sammanhang härmed till behandling under vederbörande punkter.

I.**De allmänna grunderna för förslaget.**

I punkt 1 under berörda rubrik »för flere huvudtitlar gemensamma frågor» har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels godkänna de av chefen för finansdepartementet förordade grunder i fråga om sättet för genomförandet av indragningen av övertaliga befattningar vid statsdepartementen;

dels besluta, att de befattningshavare, som i enlighet med förenämnda grunder överföras till allmänna indragningsstaten utan tjänstgörings-

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 10 saml. 29 häft. (Nr 66—67.)

skyldighet, skola vara berättigade att åtnjuta lön enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451), dock med skyldighet för dem att, i den händelse de efter förflyttning till indragningsstaten erhålla annan ordinarie tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat, i allo frånträda avlöningsförmånerna å indragningsstaten, såvida de understiga eller äro lika med de nya avlöningsförmånerna, samt, därest avlöningsförmånerna å indragningsstaten överstiga berörda nya avlöningsförmåner, vidkännas mot de senare svarande avdrag;

dels medgiva, att lön och vikariatsersättning till icke-ordinarie tjänsteman, som uppehåller ordinarie befattning, å vilken avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) är tillämpligt, må, där särskilt anslag till vikariatsersättning icke är för vederbörande verk anvisat, utgå från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) 5 § 1 och 2 mom. ävensom i den vid reglementet fogade tjänsteförteckningen vidtaga de ändringar, som föranledas av riksdagens genom fastställande av vederbörande personalstater eller eljest meddelade beslut.

Motioner.

I sammanhang med nu förevarande punkt i statsverkspropositionen har utskottet till behandling förehåft följande inom andra kammaren väckta motioner nämligen,

nr 216 av herr *A. Forssell*, som hemställt, att riksdagen måtte, med avslag å 1926 års statsverksproposition i nu förevarande delar, hos Kungl. Maj:t hemställa, att allsidig utredning i ämnet med därå grundade förslag måtte föreläggas 1927 års riksdag, samt

nr 235 av herr *K. V. Rydén*, vilken hemställt, att riksdagen måtte upptaga i 1926—1927 års budget samma stater och anslagsbelopp för de olika departementen inom Kungl. Maj:ts kansli, som beslutats för budgetåret 1925—1926.

I avseende å de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

Med avseende å de allmänna grunderna för genomförande av de ifrågavarande besparingsåtgärderna anser utskottet att beträffande jordbruksdepartementet böra i tillämpliga delar gälla de av riksdagen beträffande övriga departement utom utrikesdepartementet fattade beslut. Härav följer att utskottet icke kan biträda herr Forssells ifrågavarande motion liksom också att herr Rydéns motion II: 235 icke torde påkalla något utskottets yttrande i vidare mån än som innebäres i utskottets under följande punkt framlagda förslag.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

A) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Forssells motion II: 219, beträffande jordbruksdepartementet,

1) godkänna av innevarande riksdag beslutade grunder i fråga om sättet för genomförandet av indragningen av övertaliga befattningar vid statsdepartementen ävensom av riksdagen angivna riktlinjer i övrigt för den föreslagna omläggningen av departementens stater;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till de av riksdagen beslutade allmänna grunder för avlöning åt föredragandena i regeringsrätten meddela de närmare bestämmelser i ämnet, som må visa sig erforderliga;

3) besluta, att de befattningshavare, som i enlighet med de under 1) angivna grunder överföras till allmänna indragningsstaten, skola vara berättigade att åtnjuta lön enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451), dock med skyldighet för dem att, i den händelse de efter förflyttning till indragningsstaten erhålla annan ordinarie tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat, i allo frånträda avlöningsförmånerna å indragningsstaten, såvida de understiga eller äro lika med de nya avlöningsförmånerna, samt, därest avlöningsförmånerna å indragningsstaten överstiga berörda nya avlöningsförmåner, vidkännas mot de senare svarande avdrag;

4) medgiva, att lön och vikariatsersättning till icke-ordinarie tjänsteman, som uppehåller ordinarie befattning, å vilken avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) är tillämpligt, må, där särskilt anslag till vikariatsersättningar icke är för vederbörande verk anvisat, utgå från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän;

5) bemyndiga Kungl. Maj:t att i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) 5 § 1 och 2 mom. ävensom i den vid reglementet fogade tjänsteförteckningen vidtaga de ändringar, som föranledas av riksdagens genom fastställande av vederbörande personalstater eller eljest meddelade beslut.

B) att herr Rydéns ovanberörda motion II: 235 må anses besvarad med vad utskottet här ovan anfört.

II.

Jordbruksdepartementet.

1:o Kungl. Maj:t har under nionde huvudtiteln (punkt 1 av det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 7 januari 1926) föreslagit riksdagen att

dels bestämma antalet ordinarie befattningshavare i jordbruksdepartementet på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
2 kansliråd	B 30
3 förste kanslisekreterare	B 26
1 registrator	B 22
3 andre kanslisekreterare	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
1 kanslibiträde	B 7
1 expeditionsvakt	B 5
1 kontorsbiträde	B 4;

dels godkänna följande ändrade stat för jordbruksdepartementet, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927:

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 128,800
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	» 19,000

Förslagsanslag kronor 147,800;

dels ock, vid bifall härtill, minska ordinarie förslagsanslaget till jordbruksdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, nu 171,900 kronor med 24,100 kronor till 147,800 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 1—5 i statsrådsprotokollet.

Motioner.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft följande inom första kammaren väckta motioner, nämligen:

nr 162, av herr *E. Hallin*, vari föreslagits, att riksdagen måtte besluta sådan sammanslagning av statssekreterare- och expeditionschefsämbeten, som skulle kunna betingas av den av Kungl. Maj:t föreslagna förenklade organisationen av statsdepartementen, ävensom minska de under vederbörliga huvudtitlar till dessa tjänster uppförda anslag, i den mån detta genom en dylik sammanslagning kunde låta sig göra.

nr 127 av herr *Luterkort*, vari hemställdt,

dels att vad Kungl. Maj:t under andra huvudtiteln och rubriken »Föredragande i regeringsrätten» föreslagit icke måtte av riksdagen bifallas;

dels att, under förutsättning av bifall till denna hemställan, i riksstaten för budgetåret 1926—1927 måtte under vederbörande huvudtitlar uppföras enahanda anslag till föredragande i regeringsrätten, som varit uppförda i den för budgetåret 1925—1926 av riksdagen antagna stat;

dels ock att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande ordningen för beredande och föredragning av ärenden i regeringsrätten samt för 1927 års riksdag framlägga det förslag, vartill sådan utredning kan giva anledning.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för dessa förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

För jordbruksdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli är för budgetåret 1925—1926 i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 171,900 kronor.

Nu gällande stat för jordbruksdepartementet upptager följande anslagsposter	
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 158,400
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 3,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 10,000
	summa kronor 171,900.

Härvid är emellertid att märka, att för utskrift av statsrådsprotokoll, registratur och Kungl. Maj:ts expeditioner användes ett system med litografering, vilken utföres vid statens reproduktionsanstalt. Kostnaderna härför, vilka under vart och ett av de senare åren uppgått till i medeltal omkring 7,500 kronor, hava bestritts från nionde huvudtitelns allmänna expensanslag.

Å departementets stat äro för närvarande uppförda följande ordinarie befattningshavare:

Befattning	Lönegrad
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
3 kansliråd	B 30
3 förste kanslisekreterare	B 26
1 registrator	B 22
5 andre kanslisekreterare	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
1 kanslibitråde	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
1 kontorsbiträde	B 4.

Ärendena i departementet fördela sig för närvarande å — förutom statssekreterarens avdelning — tre ordinarie byråer, nämligen lantbruksbyrån,

skogsbyrån och regeringsrättsbyrån, vilken sistnämnda byrå tillkom vid departementets omorganisation 1917 (prop. 1917: nr 230 sid. 26).

Å *lantbruksbyrån* handläggas ärenden, som röra jordbruk och lantmannanärningar med därtill hörande administration, försöks- och undervisningsväsen, stuteriväsendet och hästaveln samt veterinärväsen m. m.

Till *skogsbyrån* höra ärenden rörande statens domäner och skogar i allmänhet, häri inbegripet domänadministrationen, samt skogshushållningen i allmänhet med därtill hörande försöks- och undervisningsväsen m. m.

Å *regeringsrättsbyrån* ankommer föredragningen i regeringsrätten av ärenden från departementet. Till denna byrå hör i övrigt handläggningen av vissa grupper förvaltningsärenden, såsom ärenden rörande lantmåteri- väsendet, kartväsendet, geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar, avdiknings- och odlingslåneärenden, tillämpning av vattenlagen och vissa lagar om inskränkningar i bolags rätt att förvärva fast egendom m. m.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning, som närmast avser indragning av departementets regeringsrättsbyrå, utgår från den i statsverkspropositionen under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor förutsatta nya ordningen för bestridande av regeringsrättsföredragningen, varigenom från ifrågavarande byrå skulle avlyftas denna föredragning samt att ärenden angående bland annat geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar skulle överflyttas till handelsdepartementet. Beträffande regeringsrättsbyråns återstående göromål vore en uppdelning avsedd att ske å de båda andra byråerna. Vid genomförande av en dylik indragning, förutsattes emellertid, att för beredande av erforderlig arbetslätnad åt cheferna för de båda kvarvarande byråerna de därstädes placerade förste kanslissekreterarna få sig anförtrodda självständig föredragning av vissa ärendesgrupper.

Genom regeringsrättsbyråns indragning skulle dess personal — enligt nuvarande indelning bestående av ett kansliråd, en förste kanslissekreterare, en andre kanslissekreterare och en amanuens — bliva övertalig eller disponibel för andra uppgifter.

I anslutning till innevarande riksdags beslut med avseende å regeringsrättsföredragningen bör denna föredragning, vidkommande jordbruksdepartementets regeringsrättsmål, ske genom befattningshavare inom jordbruksdepartementet. På grund härav och med hänsyn jämväl till riksdagens beslut om bibehållande under jordbruksdepartementet av ovanberörda till ifrågavarande byrå förlagda ärendesgrupper kan givetvis den av Kungl. Maj:t föreslagna indragningen av regeringsrättsbyrån icke utan vidare ske. Även om utskottet anser sig böra tillstyrka överflyttande på övergångsstat av den nuvarande ordinarie kanslirådsbefattningen och andre kanslissekreterartjänsten å denna byrå, varför vissa skäl kunna åberopas, ävensom att förste kanslissekreterarbefattningen avses för uppgifter, vartill utskottet

återkommer här nedan, framstår det å andra sidan såsom en viktig angelägenhet att med hänsyn till arten och beskaffenheten av jordbruksdepartementets regeringsrättsmål tillfredsställande anordning träffas för att jämväl i fortsättningen tillgodose behovet av en väl kvalificerad föredragande hos regeringsrätten. Utskottet vill i sådant syfte föreslå uppförande å departementets avlöningsstat av en särskild anslagspost till avlöning av en extra föredragande. Posten ifråga torde böra upptagas såsom förslagsanslag och i överensstämmelse med ovanberörda under avdelning I angivna allmänna grunder beräknas efter 28 löneklassen samt bestämmas till i avrundat tal 9,500 kronor. Då emellertid enligt vad utskottet inhämtat denne tjänstemans arbetstid icke lärers helt utfyllas genom föredragning i regeringsrätten, torde utan olägenhet kunna åt honom anförtros beredning och föredragning av vissa konseljärenden. Såsom biträde åt denne föredragande bör avses en förste amanuens med tjänstgöring på heltid.

I sammanhang med departementets omorganiserande på i statsrådsprotokollet angivet sätt har departementschefen emellertid ansett böra uppmärksammas behovet av ytterligare arbetskrafter å statssekreterarens avdelning och har han härom anfört följande: »Med nuvarande indelning av departementets personal utgöres statssekreterarens enda fasta arbetsbiträde av en andre kanslisekreterare. Denne är helt upptagen av det löpande arbetet å byrån och av uppsättningen av departementets andel av statsverkspropositionen. Vid utarbetandet av större propositionsförslag och andra arbetsuppgifter är statssekreteraren hänvisad till den hjälp, som i detta avseende kan erhållas från annan inom departementet tillgänglig personal. Behovet av dylik kvalificerad arbetsförstärkning måste emellertid anses permanent. Man torde därför böra räkna med, att hos statssekreteraren fast placeras en förste kanslisekreterare. Den nuvarande andre kanslisekreterarebefattningen torde därvid kunna utbytas mot en förste amanuens».

I fråga om departementets övriga ordinarie personal har ingen annan förändring ansetts böra ifrågakomma, än att den ena av de båda expeditionsvaktsbefattningarna torde kunna indragas.

Beträffande förslaget att överföra förste kanslisekreteraren å regeringsrättsbyrån till statssekreterarens avdelning synes utskottet uppenbart, att statssekreteraren i jordbruksdepartementet, som för närvarande endast har en andre kanslisekreterare till sitt närmaste biträde, i likhet med vad fallet är i de övriga departementen bör beredas mera kvalificerad permanent hjälp. Den föreslagna formen härför synes utskottet naturlig och lämplig, varför utskottet biträder förslaget i detta avseende.

I fråga om den av herr Hallin väckta motionen rörande sammanslagning av statssekreterare- och expeditionschefsämbeten inom statsdepartementen har utskottet för jordbruksdepartementets vidkommande ansett dylik sammanslagning icke böra genomföras.

I avseende därefter å de olika anslagsbehov, som för närvarande bestridas av anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har departementschefen anfört följande:

»Under förutsättning att den ordinarie personalen upptages på sätt jag sålunda föreslagit, synes behov föreligga av en förste amanuens hos statssekreteraren samt dessutom, med tjänstgöring på halvtid, av en andre amanuens hos expeditionschefen, en andre amanuens på lantbruksbyrån samt en förste amanuens hos regeringsrättsföredraganden.

Emellertid böra under nyssnämnda anslagspost jämväl upptagas de nu från allmänna expensanslaget bestridda utgifterna för utskrift av statsrådsprotokoll m. m. ävensom vissa på liknande sätt bestridda kostnader för renskrivning m. m. Sammanlagt uppgå dessa utgifter för närvarande till cirka 10,000 kronor. Enligt vad en verkställd undersökning givit vid handen, torde man kunna utgå från, att kostnaderna härför skola kunna nedbringas till i runt tal 8,000 kronor.»

Beträffande anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. föranleder förslaget härom ingen annan erinran än att anslaget bör ökas med ett belopp av 2,500 kronor för att, såsom utskottet ovan antytt, möjliggöra anställande hos extra föredraganden hos regeringsrätten av en förste amanuens med heltidstjänstgöring. Enligt vad utskottet inhämtat, har i förevarande framställning räknats med kostnad för en sådan amanuens med tjänstgöring allenast på halvtid, beroende på att andra hälften av kostnaden beräknades komma att bestridas från annat departement.

Enligt utskottets förslag, som i fråga om departementets ordinarie personal sammanfaller med vad Kungl. Maj:t föreslagit, skulle denna personal minskas med ett kansliråd, två andre kanslisekreterare och en expeditionsvakt. Samtliga dessa fyra befattningar torde böra uppföras å övergångsstat. I anslutning härtill bör anslaget till övergångsstaten bestämmas till 28,900 kronor.

Slutligen vill utskottet i anslutning till vad riksdagen beslutat med avseende å rätt för vissa amanuenser, vilka under längre följd av år uppehållit andre kanslisekreterarebefattning, att bibehållas vid innehavande avlöningsförmåner föreslå, att, därest amanuensen i jordbruksdepartementet August Kryssostomus Borgström till följd av de föreslagna personalindragningarna skulle gå förlustig förordnande å andre kanslisekreteraretjänst, han må bibehållas vid den avlöning, han för närvarande åtnjuter.

På grund av det ovan anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å herr Hallins ovanberörda motion I:162

1) bestämma antalet ordinarie befattningshavare i jordbruksdepartementet på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
2 kansliråd	B 30
3 förste kanslisekreterare	B 26
1 registrator	B 22
3 andre kanslisekreterare	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
1 kanslibitråde	B 7
1 expeditionsvakt	B 5
1 kontorsbiträde	B 4;

2) besluta, att å övergångsstat skola från och med den 1 juli 1926 uppföras följande befattningar, nämligen:

Befattning	Lönegrad
1 kansliråd	B 30
2 andre kanslisekreterare	B 21
1 expeditionsvakt	B 5;

3) godkänna följande ordinarie stater för jordbruksdepartementet, att tillämpas från och med den 1 juli 1926:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 128,800
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 21,500
Avlöande av en extra föredragande hos regeringsrätten, <i>förslagsanslag</i>	» 9,500
<i>Förslagsanslag</i> kronor 159,800;	

B. Övergångsstat.

Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor 28,900;
4) öka <i>ordinarie förslagsanslaget</i> till jordbruksdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, nu	kronor 171,900
med	» 16,800
till	» 188,700
samt	

5) medgiva, att, därest amanuensen i jordbruksdepartementet August Kryssostomus Borgström till följd av de föreslagna personalindragningarna går förlustig förordnande å andre kanslisekreterartjänst, han må bibehållas vid den avlöning, han för närvarande åtnjuter.

B) att herr Luterkorts förevarande motion I:127 må anses besvarad genom vad utskottet här ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 21 maj 1926.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hellström, Sederholm, Norin, Boberg, Lundell, Andersson* i Fältenborg, *Andersson* i Arbrå och *Luterkort* samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Johansson* i Uppmälby, *Carlström, Uddenberg* i Karlskoga, *Hedlund* i Häste, *Olsson* i Rödningsberg, *Johanson* i Hallagården och *Månsson* i Erlandsro.

Särskilt yttrande

under avd. II av herr *Luterkort*, som anfört följande:

Vid avgivandet av förestående utlåtande har utskottet utgått därifrån, att anordningarna beträffande jordbruksdepartementets organisation, vilka nu måste träffas med hänsyn till riksdagens beslut i fråga om besparingar genom personalindragningar m. fl. åtgärder inom statsdepartementen, framdeles komma att bliva föremål för förnyad omprövning. Med samma utgångspunkt har jag ansett mig böra uttala den uppfattningen, att ärenden, vilka på grund av den s. k. ensittarelagen, lagen om förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m., samt lagen om bulvanförhållanden i fråga om fast egendom vare sig genom besvär eller annorledes komma under Kungl. Maj:ts prövning, böra handläggas av justitiedepartementet, som har att följa den ständigt pågående utvecklingen å ifrågasvarande lagstiftningsområde.